

● Ενότητα 3: Κοινωνική και Πράσινη επιχειρηματικότητα

○ 3.1 ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

 Περιγραφή μαθήματος	Αυτό το μάθημα προσφέρει αναλυτικές πληροφορίες για το πώς η επιχείρηση μπορεί να αναπτύξει κοινωνική αξία και να προωθήσει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.
 Στόχος	Το θέμα αυτού του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι καλλιτέχνες με την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας στη δημιουργική διαδικασία
 Μαθησιακά αποτελέσματα	Γνώση: <ul style="list-style-type: none">● Προσδιορισμός του τι είναι η κοινωνική επιχειρηματικότητα και γιατί έχει σημασία● Ορισμός της βιώσιμης ανάπτυξης● Ανακάλυψη πρακτικών τρόπων για να είσαι ένας/μία καλλιτέχνης φιλικός/ή προς το περιβάλλον Δεξιότητες: <ul style="list-style-type: none">● Ικανότητα εξερεύνησης επιχειρηματικών ευκαιριών που αντιμετωπίζουν κοινωνικά ζητήματα και συμβάλλουν στο κοινωνικό καλό● Μείωση του δικού σου αποτυπώματος άνθρακα Στάσεις: <ul style="list-style-type: none">● Επιρροή της κοινότητάς σου ή/και της κοινωνίας με την επιχείρησή σου

1. Κατανόηση των κοινωνικών επιχειρήσεων

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να περιγραφούν ως «*επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με τη σκοπιμότητα να αντιμετωπίσουν κοινωνικά προβλήματα, να βελτιώσουν τις κοινότητες, να παρέχουν στους ανθρώπους πρόσβαση στην απασχόληση και την κατάρτιση, ή να βοηθήσουν το περιβάλλον*» με τη «*χρήση της δύναμης της αγοράς*» (Social Traders, 2019). Πρόκειται για έναν όρο που περιγράφει μια επιχείρηση που συναλλάσσεται κυρίως για κοινωνικούς ή/και περιβαλλοντικούς σκοπούς, ή για το καλό της κοινότητας, ή συγκεκριμένων ομάδων εντός της κοινότητας.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι επιχειρήσεις που αλλάζουν τον κόσμο προς το καλύτερο. Παρομοίως με τις παραδοσιακές επιχειρήσεις στοχεύουν στο κέρδος, ωστόσο, τους διαχωρίζει ο τρόπος που χρησιμοποιούν τα κέρδη τους - επανεπενδύοντας ή δωρίζοντάς τα για να δημιουργήσουν θετικές κοινωνικές αλλαγές (Bornstein and Davies, 2010). Είναι μια επιχείρηση προς όφελος όλων των εμπλεκομένων, και όταν επωφελούνται οι ίδιες, επωφελείται και η κοινωνία.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της κοινωνικής επιχείρησης είναι τα εξής:

1. Προβλέπεται σαφής κοινωνική ή περιβαλλοντική αποστολή στα έγγραφα που διέπουν τη λειτουργία της.
2. Παράγονται κατά κύριο λόγο έσοδα από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.
3. Υπάρχει ζήτηση στην αγορά για τα αγαθά και τις υπηρεσίες του οργανισμού.
4. Ελέγχεται από ή κλίνει προς το συμφέρον της κοινωνικής της αποστολής.
5. Είναι διαφανής στον τρόπο λειτουργίας της και τον αντίκτυπό της.
6. Είναι συμμετοχική, καθώς προωθεί και ενθαρρύνει τη συμμετοχή μίας ή περισσοτέρων ομάδων πολιτών.
7. Κύριος στόχος είναι το όφελος της κοινότητας. Η βασική προτεραιότητα μιας κοινωνικής επιχείρησης δεν είναι το κέρδος ως δικό της κέρδος. Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον της είναι η ικανοποίηση και η απόκτηση οφέλους για την κοινωνία.
8. Επανεπενδύει ή διαθέτει τα περισσότερα κέρδη ή πλεονάσματα προς τον κοινωνικό σκοπό της.
9. Εξασφαλίζει ίσες ευκαιρίες, αποφεύγοντας τις διακρίσεις.
10. Βασίζεται, κυρίως, στο εργατικό δυναμικό και όχι στο κεφάλαιο.
11. Προωθεί την οικονομική και κοινωνική καινοτομία.
12. Τα δεδομένα καθορίζουν τη λήψη αποφάσεων: Η επιτυχία υπολογίζεται σύμφωνα τον αντίκτυπο ως προς τον στόχο.

2. Προκλήσεις και ευκαιρίες στην κοινωνική επιχειρηματικότητα

Παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζεται η ανάγκη αξιοποίησης επιχειρηματικών και αγορακεντρικών προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, το σημερινό οικονομικό σύστημα δεν έχει βελτιστοποιηθεί για την υποστήριξη των οργανισμών, συγχωνεύοντας τη λογική του επιχειρηματικού και κοινωνικού σκοπού σε μια οντότητα (EU, 2018).

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις συμβάλλουν σε ισχυρότερες οικονομίες. Εκτός από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη δυνατότητα μη κερδοσκοπικών οργανώσεων να διατηρήσουν τις υπηρεσίες τους, υπάρχουν πολλοί τομείς όπου οι κοινωνικές επιχειρήσεις επηρεάζουν θετικά τις υγιείς και βιώσιμες κοινότητες, σύμφωνα με το Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών.

Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

- Δημιουργία τοπικών οικονομιών: Οι κοινωνικές επιχειρήσεις απασχολούν ντόπιους που διαφορετικά μπορεί να μεταναστεύσουν ή να υπομείνουν μακρές ώρες μετακίνησης.
- Κοινότητες που αγκαλιάζουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις ενισχύουν την απασχόληση και συμβάλλουν στη δημιουργία βιώσιμων οικονομιών.
- Περιβάλλον και βιοποικιλότητα: Η επανακύκλωση, η ανακύκλωση, η παραγωγή τροφίμων, η κομποστοποίηση, ο οικότουρισμός, η φύση, η άγρια πανίδα και τα καταφύγια διατήρησης μπορούν να συσταθούν για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τη δημιουργία κοινωνικού αντικτύπου.
- Συμπερίληψη: Η κοινωνική επιχείρηση μπορεί να συνεργαστεί με τους περισσότερο ευάλωτους ή παραγκωνισμένους στην κοινωνία και να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ νέων και ηλικιωμένων ή μεταξύ μεταναστών, προσφέροντας την αναγκαία στήριξη σε εκείνους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

- Κοινότητα και Επιχειρήσεις: Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν συχνά να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο στη γεφύρωση των επιχειρήσεων με τις κοινότητες και να προσφέρουν στις εταιρείες την ευκαιρία να επενδύσουν ή να προχωρήσουν σε αγορές με πιο κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο.

Η κοινωνική επιχείρηση αποτελεί επίσης ευκαιρία και κινητήριο μοχλό για την υλοποίηση της Ατζέντας 2030 και των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως για την επίτευξη του Στόχου 8 «Πρώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης, της απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους/ες».

Διάγραμμα 2: Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Πηγή: Ηνωμένα Έθνη

3. Κοινωνική Επιχείρηση βασισμένη στην Τέχνη

Με την κοινωνική στροφή στη σύγχρονη εμπορική δραστηριότητα, υπήρξε επίσης μια παράλληλη κοινωνική στροφή στη σύγχρονη πρακτική τέχνης. Η στροφή προς τις πρακτικές των τεχνών με κοινωνικό προσανατολισμό επιταχύνθηκε και ενισχύθηκε ως απάντηση στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 (Belfiore και Bennett, 2008). Η τέχνη συλλαμβάνεται και εξορθολογίζεται όλο και περισσότερο για το κράτος και την αγορά ως πολιτιστική πρακτική που συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη (Van der Pol, 2007, O'Brien, 2014). Η δημιουργικότητα έχει γίνει το θεμέλιο για την καινοτομία στο πλαίσιο των νέων επιχειρηματικών πρακτικών (McRobbie, 2016).

Ωστόσο, η τέχνη απευθύνεται και αντικατοπτρίζει όλο και περισσότερο τις κοινοτικές, περιβαλλοντικές και πολιτιστικές ανάγκες και αξίες (McQuilten και White, 2016). Η ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων που βασίζονται στην τέχνη φέρνει στο προσκήνιο δυνατότητες για μία εναλλακτική οικονομία.

Αντικατοπτρίζει το ενδιαφέρον για το πώς οι τέχνες μπορούν να υποστηρίξουν την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και πώς νέες οικονομικές ρυθμίσεις μπορούν να στηρίξουν τον τομέα της τέχνης

(Terjesen et al., 2012). Για τον λόγο αυτό, η ορολογία της κοινωνικής επιχείρησης και το πλαίσιο της δέσμευσης της αγοράς που προτείνει έχει υιοθετηθεί όλο και περισσότερο στο όνομα μιας σειράς ευρύτερων πολιτικών στόχων που συνδέονται με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, την παγκόσμια ισότητα, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική δικαιοσύνη (McRobbie, 2016; Raunig et al., 2011; De Peuter, 2011).

Η κοινωνική επιχείρηση θεωρείται ως ένα μοντέλο για τις τέχνες που μπορούν να μετατοπίσουν την έμφαση από το κέρδος στις κοινωνικές αξίες (McRobbie, 2011; Wilson, 2014). Αυτό δημιουργεί μια παράδοξη θέση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις που βασίζονται στην τέχνη καθώς εργάζονται για να μειώσουν την αβεβαιότητα με ελάχιστους πόρους και περιορισμένη και βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση (Kavanagh et al., 2002). Ως εκ τούτου, πολλές κοινωνικές επιχειρήσεις που βασίζονται στην τέχνη επικεντρώνονται στη «δημιουργία εισοδήματος» και όχι στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην υποστήριξη των καλλιτεχνών για την ανάπτυξη εισοδηματικών ροών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με τα πλαίσια της αγοράς που περιστοιχίζουν τις δημιουργικές δραστηριότητες. Αυτό το σημείο διαφοράς δεν είναι ευρέως αναγνωρισμένο στην βιβλιογραφία, η οποία απεικονίζει συντριπτικά τα μοντέλα κοινωνικών επιχειρήσεων ως σύμφωνα με τις συμβατικές στρατηγικές δημιουργίας απασχόλησης (Terjesen et al., 2012).

Ως απάντηση, ορισμένες κοινωνικές επιχειρήσεις που βασίζονται στην τέχνη είχαν ως στόχο να δημιουργήσουν ευκαιρίες απασχόλησης για τους/τις συμμετέχοντες/ουσες που βρίσκονται εντός της κοινωνικής επιχείρησης αντί να επικεντρωθούν στη μετάβαση στην κανονική απασχόληση. Η τέχνη προσφέρεται ως μια στρατηγική για συμμετοχή, ως πηγή ευχαρίστησης, ως ανάπτυξη ποικίλων κοινωνικών συνδέσεων και ως δημιουργία δρόμων για την περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση (Winner et al., 2013; Montgomery, 2017).

4. Περιπτωσιολογικές Μελέτες

- Η [Amardillo & Co](#) προσφέρει χειροποίητα αντικείμενα από φυσικά υλικά, όπως κάνναβη, βαμβάκι και μαλλί, δημιουργημένα από γυναίκες στο Μπαγκλαντές, προσφέροντας υψηλότερη τιμή από τον κανονικό μισθό και υποστηρίζοντας τοπικές εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις.
- Η [Lesvos Solidarity](#) είναι μια κοινωνική επιχείρηση που βασίζεται στην τέχνη και τη χειροτεχνία, με έδρα τη Λέσβο, στην Ελλάδα, κατασκευάζοντας τσάντες με επαναχρησιμοποιούμενα σωσίβια γιλέκα και προσφέροντας ευκαιρίες απασχόλησης σε πρόσφυγες και ντόπιους.
- Το [New Raw](#) είναι ένα στούντιο σχεδιασμού στο Ρότερνταμ της Ολλανδίας, όπου ερευνούν τρόπους μείωσης του πλαστικού και μετατροπής του σε δημόσια έπιπλα μέσω 3D-εκτύπωσης.

Έλεγε τις γνώσεις σου, κάνοντας το ακόλουθο κουίζ

1^η Ερώτ.	Μια κοινωνική επιχείρηση πρέπει να επανεπενδύσει μέρος των κερδών της στην κοινωνία.	Σωστό	Λάθος
2^η Ερώτ.	Μια φιλανθρωπική οργάνωση είναι το ίδιο με μια κοινωνική επιχείρηση.	Σωστό	Λάθος
3^η Ερώτ.	Μια κοινωνική επιχείρηση αναγνωρίζεται νομικά σε όλες τις χώρες της ΕΕ.	Σωστό	Λάθος
4^η Ερώτ.	Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης μπορούν να εξευγενίσουν τον σκοπό μιας κοινωνικής επιχείρησης.	Σωστό	Λάθος
5^η Ερώτ.	Μια κοινωνική επιχείρηση που βασίζεται στην τέχνη δεν μπορεί να βασίζεται μόνο σε σύντομη χρηματοδότηση για συγκεκριμένα έργα.	Σωστό	Λάθος
Σωστές απαντήσεις	Σωστό: E1, E3	Λάθος: E2, E4, E5	

Μαθησιακές δραστηριότητες

Τύποι δραστηριοτήτων

1. Δημιούργησε τη δική σου κοινωνική επιχείρηση - τι μπορείς να κάνεις για την κοινότητά σου;
 - a) Δες το δέντρο προβλημάτων και σχεδιάσε το σε μια κενή σελίδα εμφανίζοντας το κύριο πρόβλημα στη μέση, τις επιπτώσεις του προβλήματος στο επάνω μέρος και τις βασικές αιτίες στο κάτω.
 - b) Αναλόγισου το όραμα και την αποστολή μιας κοινωνικής επιχείρησης.
 - c) Προσπάθησε να απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - i. Ποια είναι τα όρια της κοινότητας πάνω στα οποία θέλεις να δραστηριοποιηθείς;
 - ii. Ποιες ομάδες ανθρώπων υπάρχουν στην κοινότητά σου;
 - iii. Έχει καμία από αυτές τις ομάδες ειδικές ανάγκες;
 - iv. Ποιοι είναι οι ηγέτες και οι υπεύθυνοι επικοινωνίας στην κοινότητά σου;

	<p>1. Μετά τον καθορισμό της κοινότητας και τον προσδιορισμό των ειδικών ομάδων και των αναγκών τους, είναι καιρός να διερευνηθούν τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι ομάδες ή οι κοινότητες. Μπορείς να λάβεις υπόψη τις ακόλουθες ερωτήσεις:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ποια είναι τα κύρια προβλήματα στην κοινότητά σου; Για παράδειγμα, προβλήματα ενσωμάτωσης, περιβαλλοντικά προβλήματα κλπ. Ποιο είναι το πιο επείγον πρόβλημα; Ποιο είναι το πρόβλημα που καλύπτεται περισσότερο από τα ΜΜΕ; Ποιο είναι το πιο δύσκολο προς επίλυση πρόβλημα στην κοινότητά σου; Ποια νομίζεις ότι είναι η πιο εύκολη λύση; Υπάρχουν μακροπρόθεσμα προβλήματα; Υπάρχουν προβλήματα που προέκυψαν πρόσφατα; <p>3. Παρουσίασε το δέντρο προβλημάτων σε φίλους/ες ή συνάδελφους.</p>
 <p>Σύνδεση δεξιοτήτων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επικοινωνία • Επίλυση προβλημάτων • Δημιουργικότητα • Πρωτοβουλία
 <p>Μέθοδοι διδασκαλίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Απεικόνιση • Καταιγισμός ιδεών • Δημιουργία ομάδας
 <p>Απαιτούμενοι πόροι</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Στυλό και χαρτί
 <p>Διάρκεια</p>	<p>60 λεπτά</p>

Διάγραμμα: Δέντρο προβλημάτων

